

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 732 sahifa,
2-sentyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti innovatsion faoliyatini rivojlantirish jarayoni.....	14
Ibragimova Gulsanam Nematovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim metodikasida qo'llanilishi va o'qituvchi kompetentligiga ta'siri	22
Abduyev Sheroz	
Boshlang'ich ta'limda "tabiatshunoslik" fanini raqamli platformalar orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish: 5e modeli asosida dizayn, baholash va joriy etish.....	25
Ahmadaliyev Shohruh Bahromjon o'g'li	
Ingliz va rus leksikografiyasida o'zbek milliy taom nomlarining lingvistik tahlili	30
Bobojonova Zarina Rashidovna	
Rahbarlarda til bilish darajasi va hissiy intellekt (eq): o'zaro bog'liqlikni o'rganish	34
Isaqulova Baxtigul Xo'jamovna	
Frazeologizmlarni o'rgatishda matn asosida integratsiyalashgan dars modeli: xorijiy til o'rganuvchilar tajribasi	38
Jumayeva Sadbarg Mirolimovna	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari: rivojlangan davlatlar tajribasi tahlili	42
Karimova Moxichehra Rixsibayevna	
Rus va ingliz tillarida sharqona realiyalarning leksik-semantik tasnifi	46
Kulmamatova Aziza Do'stmamat qizi	
TRIZ metodikasi asosida texnokratik bolalar bilan ishlash tizimini takomillashtirish	50
Orifjonova Mavludaxon Abduqaxxor qizi	
Raqamli ta'lim muhitida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish.....	53
Raximberganova Munajat Muzaffar qizi	
Structure of Social Conflict and Stages of its Development	57
Zaynutdinova Shahnoza Yuldashevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini baholash va rag'batlantirish tizimini takomillashtirish.....	60
Abduraxmonova Nigoraxon Akramali qizi	
Expression of National Mental Characteristics in the Uzbek Lullaby.....	64
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	
Bo'lajak "texnologiya" fani o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ kompetentlikni rivojlantirish tizimining pedagogik zarurati	69
Avazov G'oyibnazar Berdiyevich	
Bo'lajak tarbiyachilarda integratsiyalashgan ta'lim faoliyatini rivojlantirish orqali kommunikativ salohiyatini shakllantirish	72
Baratova Yulduz Asadullayevna	
Umumta'lim maktablarida molekulyar fizikani o'qitishning hozirgi holati	76
Boymirov Sherzod Tuxtayevich, Xudoynazarova Visola Musurmonqul qizi	
Ingliz tilini o'qitishda talabalarining mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini akt vositasida rivojlantirish	80
Ergasheva Sevaraxon Ravshanjon qizi	
Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish istiqbollari.....	84
O'rinova Feruzaxon O'ljayevna, Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi	
IIV litsey o'quvchilarining liderlik kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.....	90
Gadoyeva Dildora Baxtiyorovna	
Improving the System of Human Resource Capacity Management in Higher Education Institutions: Evidence from Uzbekistan	98
Imomov I., Umirova D.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni mantiqiy va tanqidiy fikrlashga o'rgatishning zamonaviy usullari.....	104
Iskandarova Munisa Bahodir qizi	
Tarbiyachi-pedagoglarning emotsional kompetensiyasini rivojlantirish	107
Jovmirzayeva Nargiza Quvondiqovna	

Maktabgacha ta'lim yoshdagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning pedagogik-psixologik usullari.....	110
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Blum taksonomiyasi asosida ilmiy kompetentlikni takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	113
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi ovoz buzulishiga ega bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil qilish	117
<i>Umida O'tbasarova Mexmanovna, Maksudbekova Xovvajon Xamidbek qizi</i>	
Bolalar jamoasida do'stona munosabatlarni shakllantirishda rivojlanish markazlarida loyiha asosida o'qitish texnologiyasidan foydalanish usullari	121
<i>Quronova Ismigul Xolmurod qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda innovatsion metodlar orqali o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	126
<i>Rustamova Davlatxon Toyirjon qizi</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishning innovatsion modellari	131
<i>Sanayeva Surayyo Bobonazarovna</i>	
"Tibbiy radiologiya" fanini o'qitishda pedagogik muloqot orqali tanqidiy operativ muloqotni o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	139
<i>Shukurova Sevara Ilhomovna</i>	
Improving High Jump Techniques	143
<i>Tajimbetov Anvar Tengelbayevich</i>	
Filologik va ijtimoiy-siyosiy fanlarda ta'lim jarayonining innovatsion metodlari.....	146
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Понятие логического мышления и его особенности у младших школьников.....	149
<i>Ахмаджонова Нозима Нодиржон қизи</i>	
Интеграция психологии, обучения английскому языку, дошкольного образования и туризма: междисциплинарная модель формирующего опыта	152
<i>Омонуллаева Дилофуза Асадулла қизи</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyatida ijtimoiy motivlarni shakllantirish usullari.....	157
<i>Abduvaxobova Nodira</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv faollikni rivojlantirishning afzalliklari	160
<i>Ismailova Nozima Umaraliyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini matnni tahlil qilishga o'rgatishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati.....	164
<i>Utanbayeva Dildora Abdixadirovna</i>	
Dorivor o'simliklar kursini o'qitish metodikasini takomillashtirishda keys texnologiyalaridan foydalanish	168
<i>Mirzaboyev Timur Bisenbay o'g'li</i>	
Oliy ta'lim talabalarida ijtimoiy-axloqiy kompetensiyani rivojlantirish: empirik tadqiqot natijalari	171
<i>To'raqulov Akbar Rustam o'g'li</i>	
Gerontotexnologiya ijtimoiy-pedagogik innovatsiya sifatida	175
<i>Temirova Muyassar Abdulkarim qizi</i>	
O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda Sharq mutafakkirlarining qarashlaridan foydalanish	180
<i>Raximova Surayyo Otabek qizi</i>	
Yoshlarni kasb tanlashda ruhiy tayyorgarlik va shaxsiy qobiliyatlarni baholash	183
<i>Biysenov Temirbek Taumuratovich</i>	
Talabalarni ta'limiy qadriyatlar asosida pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirishning ahamiyati.....	188
<i>Choriyeva Surayyo Choriyevna</i>	
Differences Between Computer-Based and Paper-Based Assessment in Inclusive Education	192
<i>Davidova Sayyora Sirojiddin kizi</i>	
Raqamli muhit sharoitida ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining pedagogik modeli va tajriba-sinov natijalari	196
<i>Donayeva Nozimaxon Norbo'tayevna</i>	
Intellekt xarita yordamida o'quvchilarda "emotsional intellekt"ni rivojlantirish.....	201
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o'yin faoliyatining psixologik-pedagogik ahamiyati	206
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini innovatsion yondashuv asosida boshqarishning nazariy asoslari	210
<i>Mannanova Nargiza Xaydarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ingliz tilini o'rgatishda ona tilidan keng foydalanishning salbiy va ijobiy jihatlari .....215 Masharipova Kumushoy Amin qizi
	The Relationship Between Critical Thinking and Reading Comprehension in Primary School Students.....218 Mavlonova Dildora Shukhrat kizi
	Tasviriy san'at mashg'ulotlarida zamonaviy metodlardan foydalanish .....222 N. K. Musayeva, U. O. Ziyatova
	Singapurning ta'lim falsafasi: korporativ madaniyatni ma'naviy-ma'rifiy rivojlanish bilan integratsiyalash ...226 Nishonov Xayrulla Xolmirzaevich
	The Anthropocentric Paradigm in Modern Linguistics: Cognitive Linguistics and Linguacultural Studies in The Study of Language, Consciousness, and Culture .....230 Rajabova Shaxlo Shodmonovna
	Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimini rivojlantirish va uning sifatini oshirishda nostandart yondashuvning ahamiyati .....234 Ramazonova Salomat Saidovna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ sinflar ishini tashkil etishga tayyorlash .....238 Saidova Gulruh Halim qizi
	O'zbek oilalarida ota-ona va farzand munosabatlarini tashxis qilishning psixologik xususiyatlari (Farg'ona vodiysi misolida).....242 Turg'unboeva Azizaxon G'ulomovna
	Сущность и специфика развития билингвизма у детей дошкольников .....246 Истамова Нигора Азимжановна
	Zamonaviy rahbarning innovatsion boshqarish texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari .....249 Xakimova Dildora Mashrabjonovna
	Креативный подход к развитию лингвометодического мышления студентов-филологов .....253 Ходжаниязова Айгуль Айтмуратовна
	Umumta'lim maktablarida tarbiya darslarini tashkil etish ijtimoiy zarurat sifatida .....257 Rashidova Gulnoza G'ulomovna
	Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati .....261 Xaydarov Sulaymon Amirqulovich
	Xronotop nazariyasiga tahliliy yondoshuvlar va qarashlar.....265 Avazov Vahabjon Tolibjon o'g'li
	Ko'zi ojiz bolalarning rus tili darslarida nutqiy kompetensiyasini shakllantirishning psixopedagogik asoslari .....268 Abduraximov Asror Sultonali o'g'li
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari.....271 Adizova Nilufar Quvondiq qizi
	Zamonaviy media texnologiyalarini ta'lim jarayoniga qo'llashning zarurati .....274 Alimov Asadulla Urokbayevich
	Maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhitning ta'siri .....278 Alimova Umida Jumaboy qizi
	Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....282 Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna
	Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining rivojlanish tarixi va ommalashuvi.....286 Hojiyeva Maftuna Ulug'bekovna
	Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida raqamli resurslardan foydalanish orqali adabiy kompetensiyani rivojlantirish .....289 Islomova Xafiza Azamatovna
	Ona tili o'qitish metodikasi fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish.....293 Ismadiyorova Nafisaxon Ibroximjon qizi
	Axloqshunoslikning global muammolari va texnikaviy muhitning inson hayotiga ta'siri.....298 Kozimova Nargiza Istam qizi
	Ichki ishlar organlari xodimlarida kasbiy kompetentlikni oshirish va baholash usullarining xalqaro tahlili ....303 Mamatqulova Sanobar Ismatillayevna, Eshmurzayev Yigitali Shokirovich, Kadirova Durdonaxon Rustamovna
	Tabiiy fanlarda bilingval ta'lim va CLIL yondashuv .....309 Mannobxonova Muqaddamxon O'ktamxon qizi

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda pragmatik muammolar va ularning yechimlari	313
Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi	
Poshshoxo'ja Ibn Abdurahobxo'janing "Miftoh ul-adl" asaridagi pedagogik qarashlari.....	317
Muzaffarova Farida Muxtor qizi	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matn tushunishni shakllantirishda germenevtik metodlarning nazariy asoslari	321
Nazirova Shaxnoza Oдинаjon qizi	
Axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirishda raqamli gigiyena va internet xavfsizligi.....	324
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Informatika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar	328
Sadinov Otabek Vaxodirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijtimoiylashuvida musiqa fanining ta'siri.....	332
Shahobiddinova Zilola Orif qizi	
Madaniy-ijtimoiy va ta'limiy omillarning bolalarning aqliy rivojlanishiga ta'siri	335
Shirinov Otabek Tuvalovich	
Tadqiqot metodi vositasida o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirish.....	338
Suyarov Kusharbay Tashbayevich	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasi va nutq madaniyati.....	342
Saipova Hilola Abduhamitovna	
"Ekologik ochiq o'yinlar" 5–7 yoshli bolalar uchun.....	346
Tangirov Zoir Xo'jakulovich	
Yuqori malakali taekvondochilarni o'ziga xos genetik xususiyatlarini hisobga olgan holda sport seleksiyasi.....	350
Tursunaliyev Ulug'bek Shavkatjon o'g'li	
Musiqa maktabi o'quvchilarida madaniy qadriyatlar va ustoz-shogird an'analarining uzluksiz rivojlanishi ..	353
Seytanov Bayrambay	
Imom Buxoriyning "Al-Jome' as-sahih" asari talabalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish omili sifatida	356
Abduhalimova Nigora	
O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda AKT vositalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	359
Abdullayeva Zarnigor Usubjon qizi	
Коммуникативная компетентность и культура общения преподавателей начальных классов	364
Арысланбаева Анора Бердаховна	
Проблемы методической подготовки учителей в развитие дискурсивной компетенции по РКИ у учащихся уровня В1 средних общеобразовательных школ Узбекистана	366
Набиева Зарнигор Муминжон кизи	
"Tarbiya" darslari orqali o'quvchilarda huquqiy savodxonlikni rivojlantirish.....	369
Atamuradov Xasan Yuldoshevich	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv ta'limga tayyorgarligi: pedagogik va psixologik asoslari	374
Baxromova Guljamol Dilshodjon qizi	
Tajriba metodlari orqali maktab o'quvchilarida tabiat hodisalarini bashorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish.....	378
Baxtiyor Imanov, Begali Xoliqnazarov	
Bo'lajak pedagoglarning tashkillashtiruvchi-boshqaruvchilik kompetentligini shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari.....	384
Japparbergenova Indira Bayramovna	
Integrativ yondashuv asosida biologiya fanidan olimpiada masalalarini yechish metodikasi.....	387
Jumanov Muratbay Arepbaevich, Raxmatov Uchkun Ergashevich	
Darslarni tashkil qilishda 4K modelini qo'llash imkoniyatlari.....	393
Kadirov Tulkin Baxridinovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga tasviriy faoliyatning noodatiy usullarini o'rgatish metodikasi.....	397
Maxmudova Nasiba Nurmuxammetovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida funksional savodxonlik tushunchasini ilmiy-pedagogik asoslash masalalari.....	406
Mirzaliyeva Gulhayo Abdulazizovna	

So'rovga asoslangan ta'lim texnologiyasining bosqichlari va qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish	410
Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Ochilova Mehrubon Suratovna	
Dermatovenerologiya fanini CASC (Critisize, Analyze, Summarize, Conclude) modeli orqali o'qitish va uning talabalar klinik kompetentligini oshirishdagi o'rni	415
Po'latov Boburbek Ta'lat o'g'li	
Sport faoliyatida stress holatini tadqiq etishning nazariy asoslari.....	419
Ruzmatova Nigina Shotilla qizi	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kreativlikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	422
Uchqunova Adiba Roziq qizi	
7-sinf adabiyot darslarida nutqni rivojlantiruvchi o'quv topshiriqlari tahlili.....	427
Umurova Farangiz Askarboy qizi	
O'zbek tilida fe'l birikmalarining pragmatik funksiyalari va ularning ingliz tili bilan qiyosi	430
Xudoynazarova Dildora Shonazar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	433
Zayniddinova Mahzuna Baxtiyorovna	
Фольклор и время: формирование речевых навыков у детей начальной школы	439
Ниязова Хилола	
Xalq o'yinlari – jismoniy va ma'naviy tafakkur omili	443
Turg'unoy Ahmadjonovna Egamberdiyeva, Ergashoy Valijonovna Salimjon qizi	
Использование проектной деятельности для формирования языковой компетенции	446
Чаршамова Мехрийбан Уразбаевна	
Farzandlarni kelajak kasblariga tayyorlash.....	449
Hamroyeva Komila Axmatovna	
Talabalar analitik kompetentligini analitik-diaagnostik pedagogik metodlar orqali takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	455
Batirov Kamoliddin Zuhriddinovich	
Universal ta'limiy faoliyatlar: shaxsga xos universal ta'limiy faoliyatlar	458
Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Kasbiy motivatsiya – bo'lajak o'qituvchilarning raqobatbardoshligini shakllantirish omili	461
Melikova Elnora Shuxratovna	
Shaxsning kompetentligi va uni shakllantirish omillari.....	465
Usmonova Dilobat Elmurodovna	
“Nutq o'stirish metodikasi” fanining didaktik asoslarini takomillashtirish.....	469
Davlatova Ra'no Haydarovna	
Межэтническое взаимодействие в культурных координатах Востока и Запада: нормы, ценности, модели поведения.....	473
Айдарова Диана Смутуллаевна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni	481
Abdumajitova Sayyohat Abduqosimovna	
Tibbiyot ta'limida talabalarning kommunikativ va tashkiliy kompetensiyalarini rivojlantirishning integrativ yondashuvi va baholash mexanizmlari	484
Abduraimov Abbosbek Odiljon o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishda virtual reallikdan foydalanishning innovatsion tizimi.....	488
Alimova Maftuna Ravshanbek qizi	
Mustaqil O'zbekiston sharoitida rezerv va zahiradagi ofitserlar tayyorlash tizimining dolzarbligi.....	491
Aliyorov Alijon Bo'rievich, Teshaboyev To'liqinboy Yoqubovich	
Ekologik barqarorlikka erishishda ekologik ta'lim va tarbiyaning ahamiyati hamda O'zbekiston ta'lim tizimidagi holati.....	496
Bahodirjon Omonov	
Ona va bola o'rtasidagi psixologik munosabatlar tizimida nevroitik holatlarning shakllanishi	500
Bekmirov Tolib Rashidovich	
Effectiveness of Forming a Tolerant Thinking in Future Social Work Specialists	504
Ergashev Ikhtiyor Bakhtiyor ugli	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi professor-o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	507
Fazlidjanova Nilufar Xikmatovna	

Indicators and Diagnostic Approaches for Dyslexia in Primary School Students.....	510
<i>Gaziyeva Saida Turgunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda diqqat va xotirani rivojlantirish metodlari	514
<i>Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinoz</i>	
Ona tili darslarida esse yozish orqali kreativ fikrlashni shakllantirishning samarali metod va usullari.....	517
<i>Kabulov Inamjan Sharipbayevich</i>	
O'quvchi yoshlarning hayotiy maqsadlarini shakllantirish bo'yicha yondashuvlar	521
<i>Karimova Saida O'ktamovna</i>	
O'quvchilar ovozini rivojlantirishda qo'shiq kuylash malakalarini shakllantirishning ahamiyati	526
<i>Karshiyeva Diyora Abduxakim qizi</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari va ularning dasturchilar tayyorlashdagi o'rni.....	532
<i>Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li</i>	
Zamonaviy asarlar tanlashning pedagogik va didaktik asoslari.....	535
<i>Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining elektron didaktik ta'minotini rivojlantirish metodikasi	541
<i>Narbayev Farrux Sharafbayevich</i>	
Mentorlik asosida yoshlarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvi yuzasidan olib borilgan tadqiqotlar tahlili.....	548
<i>Nazarova Nigora Ravshanovna</i>	
Zamonaviy baholash texnologiyalarining o'quvchilar motivatsiyasiga ta'siri	551
<i>Norova Nilufar Norbo'ta qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy kompetensiyalarini rivojlantirishning elektron metodikasi.....	555
<i>Olimov Bahriddin Jalol o'g'li</i>	
Tanqidiy fikrlash va 4K kompetensiyalarining pedagogik-psixologik mohiyati	560
<i>Qizlarxon Azizova</i>	
Ona tilida so'z turkumlari va ularni ajratish tamoyillari.....	565
<i>Shadmankulova Dilyarom Xalikovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish.....	569
<i>Shodiyeva Dilnoza Qodirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik kompetentligini rivojlantirishni o'rganish – pedagogik muammo sifatida	572
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Abdurahmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limda o'qituvchilarning roli va tayyorgarligi.....	576
<i>Xasanova Iroda Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida kompozitsiyaga oid kompetensiyalarini rivojlanirish	580
<i>Xasanova Munisa Ziyodillo qizi</i>	
Влияние природы, количества, дисперсности и технологии введения наполнителя на свойства композиционных материалов	584
<i>Алимбаев Айбек Байрамович</i>	
STEM ta'limi va sun'iy intellekt: Qoraqalpog'iston maktablari uchun integratsiya hamda amaliy bo'lim	586
<i>Jumamuratov Perdebay Tileubayevich</i>	
Интерактивный метод как средство активизации всех учащихся на уроках родного языка	589
<i>Тажбенова Дина Куанышовна</i>	
Эффективность цифровых технологий в системе образования Узбекистана.....	591
<i>Усмонова Фируза Муродовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi ...	595
<i>Yo'ldosheva Mohidil Sobirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyasini innovatsion yondashuv asosida rivojlantirishning pedagogik zarurati	599
<i>Qurbonova Muxayyo Oltiboyevna</i>	
Mahmudxo'ja Behbudiy merosi, jadid maktablarining g'oyaviy asoslari va ta'limdagi modernizatsiya yo'nalishlari	602
<i>Mirzoyeva Nigora Shavkatjonovna, Abdisamatov Ozodbek</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini takomillashtirish metodlari.....	605
<i>Nishonova Ra'noxon Abdullojon qizi</i>	
Borrowed Proper Nouns in English and Uzbek: a Comparative Analysis.....	608
<i>Amirqulova Feruza Abdurashidovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Ingliz tilini o'qitishda autentik videolarning amaliy samaradorligi.....	613
	Dusmurodova Iroda Quvonovna	
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari samaradorligini ta'minlashda direktor va pedagog xodimlarning hamkorlikdagi faoliyati.....	616
	Olimjonova Odina Hasanxon qizi	
	Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilish muammolari va ularni hal qilish yo'llari.....	620
	Dilafuz Norboyeva	
	"Kommunikativ kompetensiya" tushunchasining xorijiy va milliy manbalarda talqini: qiyosiy tahlil.....	624
	G'ulomova Begoyim Elmurod qizi	
	Ijtimoiy tarmoqlardagi jinsiy jinoyatlarning psixologiyistik tomonlari	627
	Rahimqulova Lobar Hamro qizi	
	К вопросу обучения местоимению в корейском языке	631
	Мухиддинова Малика Батировна	
	The Importance and its Development Models of Critical Thinking	634
	Khasanova Shokhista Mirzaakhmad kizi	
	Gipertoniya kasalligining rivojlanishida sotsio-emotsional intellektning ta'siri	639
	Alimirzayev Nodirbek Avazbek o'g'li	
	Integratsiyalashgan va interaktiv yondashuvlar orqali o'qish tushunishini o'rgatish.....	643
	Aliqulova Mohinur	
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida direktorlarning shaxsiy kasbiy fazilatlarini shakllantirish.....	647
	Choriyeva Durdona Anvarovna, Ravshanova Noila	
	Didactic Potential of Innovative Methods in Teaching Biophysics Module	652
	Choriyeva Mahfuza Sadriddinovna	
	Notiqlik mahoratini rivojlantirishning tarixiy pedagogik ildizlari	657
	Ismoilov Usmonjon Baxramjon o'g'li	
	Kartografiya darslarini zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan boyitish yo'llari.....	660
	Jololdinov Asror Toshtemirovich	
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining kichik guruh tarbiyalanuvchilariga yo'l harakati turlari bo'yicha xavfsizlik talablarini o'rgatish.....	664
	Jumayev Yunus Rashidovich	
	Texnika yo'nalishidagi talabalarini ingliz tilini multimedia asosida o'qitishda o'quv modullarini loyihalash...	670
	Maxmudova Shaxnozaxon Odiljon qizi	
	Bo'lajak o'qituvchilarni sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish jarayonida tanqidiy fikrlashga o'rgatish	674
	Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Sobirova Munavvarxon Qaxramonjonovna	
	Tajovvuz emotsiyasini tafsiflovchi fe'llar	677
	Normaxmatova Feruza Ruziboyevna	
	O'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish usullari	681
	Otegenov Berdibay Menglibaevich	
	Texnika yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyalarini avtomatlashtirilgan loyihalash tizimlari asosida rivojlantirish muammolari	684
	Pozilova Shaxnoza Xaydaraliyevna, Xolmirzayeva Gulchehra Tulanovna	
	Faoliyatli yondashuvning nazariy asoslari: talabalar nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda zamonaviy metodologik tamoyillar.....	689
	Qurbonova Gulmira Alisher qizi	
	Maktab o'quvchilarida xalqaro baholash dastur talablari asosida hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy asoslari	693
	Radjapov Ruslanbek Sarsenovich	
	Raqamli ta'lim texnologiyalari yordamida bo'lajak fizika o'qituvchilarining ijodiy-intellektual kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	697
	Shoyzakova Hilola Yusuf qizi	
	Talabalar ehtiyojlari va qobiliyatlari asosida oliy ta'limda differensial yondashuvni amalga oshirish strategiyalari	701
	Sultonova Farangiz Alisherovna	
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviyatini oshirishda kitobxonlikni keng targ'ib qilish	706
	Usmanova Maxfuza	
	Talabalarda axloqiy qadriyatlarni singdirishning pedagogik asoslari	709
	Xolov Olimjon Chorshamiyevich	

Iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashda tafakkurni rivojlantiruvchi o'yinlardan foydalanish metodikasi.....	712
Ziyomiddinova Nilufar Avazbekovna	
Влияние социальных сетей на формирование мировоззрения учащихся младшего подросткового возраста.....	716
Ибрагимова З. И.	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy rivojlantirish metodikasi	720
Axmedov Juraboy Raxmonberdiyevich	
Oliy ta'lim talabalarida ma'naviy-axloqiy madaniyat samaradorligini oshirishda jadid pedagogik merosining o'рни	725
Raxmatova Dilbar Anvar qizi	

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI SUN'IY INTELEKT VOSITALARIDAN FOYDALANISH JARAYONIDA TANQIDIY FIKRLASHGA O'RGATISH

Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich
Andijon davlat universiteti dotsenti, PhD

Sobirova Munavvarxon Qaxramonjonovna
Tadqiqotchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarlik bosqichida sun'iy intellekt (SI) vositalaridan foydalanish jarayonida tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilingan. Raqamli ta'lim muhitida axborot oqimining tezkorligi, muloqotning kengayishi va algoritmik qarorlar ta'siri bo'lajak o'qituvchilarni SI vositalaridan ongli ravishda foydalanishga undaydi. Shuning uchun bo'lajak pedagoglarni SI vositalarini qo'llashda tanqidiy fikrlashga o'rgatish ularning raqamli savodxonligini oshirish, o'quvchilarda mustaqil tahlil va baholash ko'nikmalarini shakllantirish hamda ta'lim jarayonining sifatini yaxshilash uchun muhim hisoblanadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, tanqidiy fikrlash, pedagogik innovatsiyalar, axborot savodxonligi, raqamli savodxonlik, bo'lajak o'qituvchi, raqamli kompetensiya, ta'lim metodologiyasi.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical foundations of developing critical thinking competencies among prospective teachers during their professional training through the use of artificial intelligence (AI) tools. In the digital learning environment, the rapid flow of information, the expansion of communication, and the influence of algorithmic decisions encourage future teachers to consciously employ AI tools. Therefore, teaching prospective educators to think critically when using AI is an important step in enhancing their digital literacy, fostering independent analysis and evaluation skills among students, and improving the overall quality of the educational process.

Key words: artificial intelligence, critical thinking, pedagogical innovations, information literacy, digital literacy, prospective teacher, digital competence, educational methodology.

Аннотация: В данной статье проанализированы теоретические и практические основы развития компетенций критического мышления у будущих учителей на этапе их профессиональной подготовки при использовании инструментов искусственного интеллекта (ИИ). В цифровой образовательной среде скорость информационных потоков, расширение коммуникации и влияние алгоритмических решений побуждают будущих педагогов осознанно применять инструменты ИИ. Поэтому обучение будущих педагогов критическому мышлению при использовании ИИ является важным условием для повышения их цифровой грамотности, формирования у учащихся навыков самостоятельного анализа и оценки, а также для улучшения качества образовательного процесса.

Ключевые слова: искусственный интеллект, критическое мышление, педагогические инновации, информационная грамотность, цифровая грамотность, будущий учитель, цифровая компетенция, методология образования.

KIRISH

XXI asrda ta'lim muhiti raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt yutuqlari bilan chambarchas bog'liq. Bugungi kunda sun'iy intellekt vositalari o'quv jarayonida test tuzish, matn tahlili, vizual material yaratish, individual ta'lim yo'nalishlarini ishlab chiqish kabi ko'plab vazifalarni osonlashtirmoqda. Shu bilan birga, bu texnologiyalarni imkoniyati cheksiz sifatida qabul qilish xatoliklarga olib kelishi mumkin. SI vositalari inson tafakkurining o'rnini bosa olmaydi, balki uni qo'llab-quvvatlaydi. Shuning uchun bo'lajak o'qituvchilarni SI'dan foydalanishda tanqidiy fikrlashga o'rgatish dolzarb vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda. Tanqidiy fikrlash – bu faqat axborotni qabul qilish emas, balki uni tahlil qilish, solishtirish, qayta ishlash, baholash va asosli xulosaga kelish jarayonidir. Bu jarayon bo'lajak pedagoglarga SI yordamida olingan natijalarni qabul qilishda shubha qilish, ularni tekshirish va ilmiy dalillarga asoslangan holda qo'llash imkonini beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda ta'lim jarayonida SI vositalaridan foydalanishga oid ilmiy izlanishlar ko'paymoqda. Xalqaro tadqiqotlarda quyidagi yo'nalishlar alohida ajratilgan. UNESCO (2023) hisobotida ta'kidlanishicha, o'qituvchilarni SI savodxonligi va tanqidiy fikrlash asosida tayyorlash ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Bu pedagogik jarayonda SI vositalaridan foydalanishda bo'lajak o'qituvchilarga tanqidiy fikrlashni o'rgatish muhimligini bildiradi. Paul va Elder (2019) tanqidiy fikrlashni "axborotni mustaqil tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonida ongli yondashuv" sifatida ta'riflaydi. Bu yondashuv SI vositalari bilan ishlashda ham muhimdir. Bu esa raqamli ta'lim muhitida tanqidiy fikrlash va axborot savodxonligi o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatib beradi. Yevropa Ittifoqi Erasmus+ loyihalari SI savodxonligi va tanqidiy fikrlashni pedagogik tayyorgarlikning bir butun qismi sifatida ko'rsatmoqda. Bu esa bo'lajak o'qituvchilar tayyorgarligini oshirishga xizmat qiladi. Mamlakatimizda so'nggi yillarda oliy ta'lim muassasalarida "Raqamli pedagogika", "Axborot texnologiyalari" kabi fanlar doirasida bo'lajak o'qituvchilarni SI vositalari bilan ishlashga o'rgatish yo'lga qo'yilmoqda, ammo tanqidiy fikrlash komponenti hali yetarli darajada integratsiya qilinmagan. Shunday qilib, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilarni SI'dan foydalanishda tanqidiy fikrlashga o'rgatish nazariy va amaliy jihatdan ilmiy asoslashni talab qilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

So'nggi yillarda ta'lim sohasida sun'iy intellekt (SI) vositalarining jadal rivojlanishi o'qituvchi kasbiy tayyorgarligi jarayoniga sezilarli o'zgarishlarni kiritmoqda. SI nafaqat ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash, balki ularni tahlil qilish, baholash, shaxsga moslashtirilgan ta'lim jarayonini yo'lga qo'yish imkoniyatlarini ham taqdim etmoqda. Shu bois bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi jarayonida SI vositalaridan foydalanish masalasi nafaqat didaktik, balki metodologik va psixologik jihatdan ham chuqur o'rganishni talab etadi. Mazkur jarayonda tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki SI vositalari yordamida olinadigan ma'lumotlarning ishonchliligi, dolzarbligi va ilmiyligini baholash ko'nikmasi bo'lmagan bo'lajak o'qituvchilar o'z kasbiy faoliyatida jiddiy qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Tanqidiy fikrlash o'qituvchiga nafaqat mavjud bilimlarni tahlil qilish, balki yangi g'oyalarni yaratish, yangilikka intilish va muammolarga ijodiy yechim topishda yordam beradi.

Tanqidiy fikrlash kompetensiyalari bo'lajak o'qituvchining analitik tafakkuri, baholash qobiliyati, refleksiya madaniyati, etik yondashuvi va innovatsion salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, axborot oqimlari keskin tezlashgan va dezinformatsiya xavfi kuchaygan hozirgi raqamli davrda ushbu kompetensiyalarni egalash pedagogik faoliyatning sifat va samaradorligini ta'minlaydi. Shunday qilib, SI vositalaridan foydalanish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish – ularning kasbiy tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqadigan, zamonaviy ta'lim talablariga moslashuvchan mutaxassis sifatida shakllanishini ta'minlaydigan muhim omil hisoblanadi.

Tanqidiy fikrlash kompetensiyalari analitik kompetensiya, baholash kompetensiyasi, muammoli vaziyatni hal qilish kompetensiyasi, refleksiv kompetensiya, etik kompetensiya va innovatsion kompetensiyalardan iborat. Analitik kompetensiya SI tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlarni tahlil qilish, solishtirish va strukturaga solish, ma'lumotlar hamda algoritmlarning kuchli va zaif tomonlarini ajratib ko'rsatish, SI natijalarini o'quv jarayonining pedagogik maqsadlariga mosligini baholashni o'z ichiga oladi. Baholash kompetensiyasi SI orqali olingan ma'lumotlarning ishonchliligi va dolzarbligini tekshirish, "haqiqiy" va "soxta" ma'lumotlarni ajrata olish, o'quvchilarga taqdim etiladigan kontentning axloqiy-me'yoriy jihatdan maqbulligini aniqlash kabi qobiliyatlardir. Muammoli vaziyatni hal qilish kompetensiyasi SI natijalaridagi xatolarni ko'ra olish va ularni to'g'rilash, pedagogik jarayonda yuzaga kelgan muammoni SI vositalari yordamida ijodiy yechish, muammoni turli nuqtai nazardan ko'rib chiqib, eng maqbul qarorni qabul qilishni o'z ichiga oladi. Refleksiv kompetensiya SI vositalaridan foydalanish jarayonini tanqidiy tahlil qilish, "Nega men bu vositadan foydalanayapman?" savoliga javob bera olish, shaxsiy faoliyat samaradorligini baholash va o'z-o'zini rivojlantirishni anglatadi. Etik kompetensiya SI vositalaridan foydalanishda axloqiy tamoyillarga amal qilish, ma'lumotlar maxfiyligi, intellektual mulk va plagiat muammolarini anglash, o'quvchilarga mas'uliyatli va ongli foydalanish madaniyatini singdirishdir. Innovatsion kompetensiya esa SI'dan tayyor javob olish bilan cheklanmasdan, uni ijodkorlik va yangilik manbai sifatida qo'llash, yangi o'quv metodlarini ishlab chiqishda SI vositalaridan samarali foydalanish, o'quvchilarda moslashuvchanlik va yangilikka intilishni shakllantirishdan iborat.

Bo'lajak o'qituvchilarda SI vositalaridan foydalanish jarayonida tanqidiy fikrlash faqat axborotni tekshirish bilan cheklanmaydi. Ular analiz, baholash, refleksiya, muammoni yechish, etik yondashuv va innovatsion ijodkorlik kabi kompetensiyalarni egallashi lozim. Shu kompetensiyalarni rivojlantirish – ularning kasbiy tayyorgar-

ligini kuchaytiradi va raqamli ta'lim sharoitida samarali faoliyat yuritishiga zamin yaratadi. Tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuvlardan foydalanildi:

- **Nazariy tahlil** – SI va tanqidiy fikrlash bo'yicha xorijiy va mahalliy manbalarni o'rganish.
- **Didaktik modellashtirish** – SI vositalaridan foydalanishda tanqidiy fikrlashni shakllantiruvchi ta'limiy topshiriqlar ishlab chiqish.
- **Eksperimental yondashuv** – bo'lajak o'qituvchilarga SI vositalari yordamida ma'lum vazifalar berib, ularning tahlilii va baholovchi kompetensiyalarini o'rganish.
- **Interaktiv metodlar** – savol-javob, bahs-munozara, muammoli vaziyat yaratish va refleksiya mashqlari orqali talabalarda mustaqil fikrlashni rag'batlantirish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi. Tanqidiy fikrlashning zarurligi shundaki, bo'lajak o'qituvchilar SI vositalaridan foydalanganda ma'lumotlarni tekshirmasdan qabul qilish holatlari kuzatildi. Shu sababli ularni faktcheking, solishtirish va baholash mashqlariga jalb qilish samarali bo'ldi. Amaliy topshiriqlar natijasida talabalar SI vositalaridan foydalangan holda mini-tadqiqotlar olib borganida, ularning mustaqil fikrlash darajasi oshdi. Masalan, bir mavzu bo'yicha SI yaratgan javoblar bilan ilmiy manbalarni taqqoslash vazifasi ularni chuqur tahlil qilishga undadi. Pedagogik jarayonga ta'siri bo'yicha, tanqidiy fikrlashga ega bo'lgan bo'lajak o'qituvchilar SI'dan ijodiy foydalanadi, o'quvchilarini esa faqat tayyor ma'lumotni qabul qilishga emas, balki uni tekshirishga ham o'rgata oladi. Innovatsion metodlar – pedagogik teatr, intellektual o'yinlar, ochiq muloqotlar orqali SI vositalaridan foydalanish bo'yicha topshiriqlarni tanqidiy tahlil qilish talabalarda yuqori motivatsiya uyg'otdi.

XULOSA

Bo'lajak o'qituvchilarni sun'iy intellektdan foydalanishda tanqidiy fikrlashga o'rgatish – zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Bu jarayon pedagoglarning raqamli va axborot savodxonligini oshiradi, ta'limda ijodiy va samarali yondashuvni ta'minlaydi, o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish va ma'lumotlarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi, kelajakda o'qituvchining kasbiy mas'uliyatini va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shunday qilib, SI vositalaridan foydalanishda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish bo'lajak o'qituvchilar tayyorgarligining nazariy va amaliy asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. AI and Education: Guidance for Policy-makers. Paris.
2. Paul, R., & Elder, L. (2019). Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life. Pearson.
3. OECD. Artificial Intelligence in Society. Paris: OECD Publishing, 2022.
4. Yevropa Ittifoqi Erasmus+. AI Literacy and Critical Thinking for Future Teachers – loyiha hisobotlari, 2021.
5. Tojiboyeva, D. "Raqamli pedagogika va o'qituvchilarning axborot savodxonligi." Pedagogika jurnali, 2022, №4, 35–42.
6. Mirzayev, A. "Oliy ta'limda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari." Ta'lim va innovatsiyalar, 2023, №2, 14–21.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.